

אשליית השלום עם עיראק

מאת ד"ר אדי כהן

מבט מבס"א מס' 1,078, 31 בינואר 2019

תקציר: שכניה של ישראל מייחלים לשלום אך ורק מתוך מצוקה ואינטרס ומשכילים להשתמש בסיוע הישראלי תוך הבטחות שווא ליחסי שלום עתידיים, ולמרות ההבטחות השלום עם עיראק נמצא במרחק שנות אור.

ב-6 בינואר פרסם משרד החוץ הודעה בערבית בה חשף שלושה ביקורי משלחות עיראקיות, שכללו אישים סונים ושיעים בעלי השפעה בעיראק, שהגיעו לישראל במהלך 2018. הפרסום לא חשף את שמותיהם, אך הידיעה הכתה גלים בעיראק לאחר שהודלף שבין המבקרים היו חברי פרלמנט מכהנים.

חברי פרלמנט רבים, לרבות היו"ר, דרשו להקים ועדת חקירה ולמצות את הדין עם כל מי שבא במגע עם "הישות הציונית". ההתנגדות לנורמליזציה עם ישראל הקיפה את כולם, למעט חבר פרלמנט אחד לשעבר, שעניינו יסופר בהמשך.

מרבית הישראלים היו רוצים שלום עם שכניהם, אך הניסיון של העשורים האחרונים גרם לחשוב ברצינות על הוויתורים הנדרשים עבור שלום מדומה. השלום עם מצרים קר מאוד, והשלום עם ירדן עובר טלטלה על רקע סירובה לחדש נספח בהסכם השלום המאריך את חכירת נהריים ומובלעת צופר בידי ישראל.

ניכר כי שכניה של ישראל מייחלים לשלום אך ורק מתוך מצוקה ואינטרס. הם משכילים להשתמש בסיוע הישראלי, תוך הבטחות שווא ליחסי שלום עתידיים. הדוגמאות לכך רבות. בשנות השמונים מכרו הנוצרים בלבנון לישראל אשליית שלום, שתאפשר לאחר יציאת ארגוני הטרור הפלשתינים מלבנון; הדבר גרם לישראל, בין היתר, להגיע לביירות ולגרש את הפלשתינים. התוצאות ידועות.

בשנים האחרונות, בסיוע הרשתות החברתיות וההגירה ההמונית של הסורים לאירופה, התאפשר לישראלים רבים לתקשר עם אנשי אופוזיציה סורים. אלה הביעו תקוותם לשלום עם ישראל, לאחר שתסייע בהפלת משטר אסד. אסד לא נפל, ושלום עם סוריה אין.

אף רוחות השלום בין ישראל לבין עיראק התחדשו. מיד לאחר נפילת סדאם חוסיין הגיעו לישראל עשרות חברי פרלמנט עיראקים; מרביתם חששו להכריז על כך בפומבי. הבולט בהם, שהתגאה ולא חשש מביקורו בארץ, הוא חבר הפרלמנט דאז מיתאל אל-אלוסי.

ב־2004 ביקר אלוסי בישראל, והפרשנים מיהרו לדווח על השלום החם שמגיע מעיראק. זמן קצר לאחר מכן הוא גורש מהפרלמנט ושני ילדיו נרצחו על-ידי אלמונים בעיראק. אלוסי עצמו לא נבחר שוב, משום שלא עבר את אחוז החסימה.

עיראק היא מדינה נחשלת. למרות היותה אחת המדינות העשירות בעולם במשאבי טבע היא אינה מצליחה לספק חשמל ומי שתייה לתושביה. העיראקים מאסו בחיים האלה, בעודם עומדים חסרי מעש ורואים כיצד הנפט שלהם נגנב, יחד עם אוצרות טבע נוספים, על-ידי איראן, השולטת במדינה באמצעות המיליציות השיעיות הנתונות לחסותה מאז נפילתו של סדאם.

העיראקים, הרוצים בכל מחיר להשתחרר מהאיראנים, מבקשים סיוע צבאי מישראל תמורת הבטחות שווא לשלום. למרבה הצער בישראל מקצים משאבים רבים למען מטרה חסרת סיכוי זו.

באירופה נמצאים עשרות אלפי מהגרים עיראקים שאינם יכולים לשוב למולדתם. הם מייחלים לכך שישראל תסייע בהוצאת האיראנים מעיראק, ומבטיחים שלום כשישובו לארצם ויתפסו את ההנהגה. כך נוספה גם עיראק לרשימת המדינות הערביות המבקשות סיוע ישראלי תמורת הבטחות לשלום עתידי, מס שפתיים דומה לזה ששלמו הנוצרים בלבנון בשנות השמונים, ולאחרונה האופוזיציה הסורית.

השלום עם עיראק נמצא במרחק שנות אור. באוקטובר 2017 חוקק הפרלמנט העיראקי חוק האוסר הנפת דגל ישראל וקובע מאסר בפועל למי שיפר זאת. אם ישראל מסרבת ללמוד מניסיון העבר, מן הראוי שתלמד לפחות לקרוא נכון את ההווה.

המאמר פורסם לראשונה בישראל היום 28.1.2019.

*ד"ר אדי כהן הוא חוקר במרכז בס"א.